

Mementó 1944–45

Topolyán mutatták be a Vajdasági Magyar Helytörténeti Társaság első kiadványát

Egy hónappal ezelőtt jelent meg, április 12-én pedig történelmi előadások és filmvetítés kíséretében a Topolyai Múzeumban be is mutatták a 2009 májusában alakult Vajdasági Magyar Helytörténeti Társaság első kiadványát, amely az 1944–45-ben ártatlanul kivégzetteknek állít emléket, a még hidegebb napok történéseinek hátterét ismerteti.

– A *Mementó 1944–45* című tanulmánykötet fókuszában az 1944–45-ös délvidéki események állnak. A kötet a huszadik századi történelemben még hidegebb napokként jegyzett időszakot kutató történések, helytörténések írásait közli, azokat a szövegeket, amelyek a Vajdasági Magyar Helytörténeti Társaság első, Óromhegyesen 2009 őszén megszervezett konferenciáján hangzottak el. A tanulmányok többsége – amelyek a Bezdánban, Bajmokon, Magyarkanizsán, Martonoson, Adorjánon, Csúrogon, Topolyán történt megtorlások történéseit, hátterét részletezik – helytörténeti kutatásokon alapszik – nyilatkozta lapunknak a könyvbemutató előtti napokban **Tomik Nimród** történész, a Vajdasági Magyar Helytörténeti Társaság Intézőbizottságának elnöke, a kötet előszavának egyik szerzője. A Vajdasági Magyar Helytörténeti Társaság és a Topolyai Múzeum által szervezett bemutató alkalmával is emlékeztetett a fentiekre. Társaságuk alakulástörténetét is ismertette, a szóban

forgó kérdéskört illetően a helytörténeti kutatás szerepéről és az áldozatok számának meghatározása kapcsán felmerülő dilemmákról is szólt.

Méltatását követően a kötet szerzői közül ketten, **Nagy Tibor** és **Forró Lajos** kutatási területük eredményeiről tájékoztatta a közönséget. Nagy Tibor történész *Topolyai hideg napok* címmel tartott előadást. Nagyapjának sikeres rehabilitációjáról és az ehhez kapcsolódó per menetéről, tapasztalatairól Forró Lajos történész (Szeged–Magyarkanizsa) informálta az egybegyűlteket, miközben szöveges összefoglalójának és *Jelölletlen tömegsírok* című dokumentum-játékfilmjének vetítése során Magyarkanizsa, Adorján és Martonos veszteségeivel szembesültünk. A mártírok rehabilitációjának szükségességéről, a folyamatnak a közösség életére gyakorolt társadalmi és lélektani vetületéről is szólt. A Délvidéki Mártírium 1944–45 Alapítvány létezéséről, céljairól tájékoztatott, a benne rejlő, általa

nyújtott lehetőségek kiaknázására hívta fel a figyelmet. Üzenetét az összejövetelen való felszólalása során és a *Mementó 1944–45* című tanulmánykötetben is megfogalmazta. Ez utóbbiból idézünk: „a helytörténetnek fel kell tárni a *gyilkosságokban részt vevő személyek* nevét. Fontos, hogy rájuk ne partizánhósként, hanem gyilkosként emlékezzen az utókor és a történelemtudomány. [...] A kutatás folyik, és a megjelent és megjelenő publikációk, helytörténeti kutatások sokasága segítségével kiteljesedhet a Délvidék területén történt vérengzés teljes képe, dokumentumként mellékelve a legfontosabb bizonyítékot: a kivégzettek névsorát. Aminek pedig ezután kell következnie, az az ártatlanul meggyilkoltak rehabilitációja, majd újratemetése. Egy Európai Unió felé tartó országnak tennie kell azért, hogy ezek az ártatlanul megkínzott és legyilkolt emberek ne a töltésoldalakban, az erdőben, buszpályaudvarok, szeméttelpek vagy dögtemetők alatt pihenjenek...” ■ SZ. A.